

PLATFORMA

za učešće delegacije Crne Gore, koju predvodi prof. dr Anđela Jakšić - Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija, na događaju „Jačanje novih puteva inovacija i rasta: Strategije pametne specijalizacije u procesu evropske integracije“, koji će se održati u periodu od 1 - 2. decembra 2025. godine u Briselu, Belgija

I Opšte informacije

Na poziv Evropske komisije, ministarka prosvjete, nauke i inovacija prof. dr Anđela Jakšić - Stojanović, boraviće sa delegacijom Crne Gore u Briselu, u periodu od 1 do 2. decembra 2025. godine. Tom prilikom, ministarka prosvjete, nauke i inovacija, prof. dr Jakšić - Stojanović će učestvovati na događaju pod nazivom "Jačanje novih puteva inovacija i rasta: Strategije pametne specijalizacije u procesu evropske integracije".

U sastavu delegacije koju će predvoditi ministarka prosvjete, nauke i inovacija, prof. dr Jakšić – Stojanović će biti Tatjana Čalasan, državna sekretarka i Ivana Janković Mijanović, v.d. generalne direktorice Direktorata za inovacije i pametnu specijalizaciju.

Ovaj visoki skup, koji okuplja ključne aktore iz Evropske komisije, vlada zemalja proširenja, istraživačkih institucija i međunarodnih ekspertskih organizacija, ima za cilj jačanje regionalnog dijaloga i razmjenu iskustava o ulozi pametne specijalizacije u jačanju inovacija i ekonomskog razvoja zasnovanog na principima pametne specijalizacije. Ministarka će tokom boravka u Briselu održati i niz bilateralnih sastanaka sa evropskim zvaničnicima nadležnim za obrazovanje istraživanje, inovacije i nauku.

II Značaj učešća

Očekuje se da će politički lideri i liderke iz regiona tokom ovog visokog skupa potvrditi svoju posvećenost daljem razvoju inovacionih politika i jačanju razvojnih procesa zasnovanih na principima pametne specijalizacije, kao ključnog mehanizma za ubrzanje rasta i konkurentnosti u okviru EU procesa proširenja. Događaj, koji organizuju Evropska komisija i Zajednički istraživački centar (Joint Research Centre – JRC), predstavlja centralnu godišnju platformu za razmjenu iskustava i predstavljanje rezultata zemalja Zapadnog Balkana u oblasti strategije pametne specijalizacije, uz poseban fokus na pripremu novih strategija i povezivanje sa Reformskom agendom za Zapadni Blakan.

Crna Gora učestvuje u ovom procesu kao jedina zemlja kandidat za članstvo sa Zapadnog Balkana koja je već uspješno sproveda prvi ciklus Strategije pametne specijalizacije 2019–2024, ostvarivši značajne rezultate koji između ostalog

podrazumijevaju: uspostavljanje ključnih inovacionih institucija, više od 160 miliona eura investicija u istraživanje i inovacije, jačanje saradnje nauke i privrede i razvoj sveobuhvatnog programskog okvira za inovacije. Ovi rezultati čine Crnu Goru jednim od najnaprednijih primjera implementacije strategije pametne specijalizacije u regionu.

Učešće na događaju je od posebnog značaja, jer Crna Gora trenutno radi na pripremi nove Strategije pametne specijalizacije 2026–2031, zasnovane na sveobuhvatnom procesu preduzetničkog otkrivanja i snažnoj analitičkoj osnovi koju razvija Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, uz podršku Zajedničkog istraživačkog centra. Ovaj forum daje priliku da se predstave ključni nalazi iz procesa preduzetničkog otkrivanja, rezultati međusektorskih fokus grupa i planirane promjene u oblasti integracije digitalne i zelene tranzicije u novi strateški okvir.

Dodatno, učešće Crne Gore na ovom skupu ima direktan doprinos za napredak u okviru Pregovaračkog poglavlja 25 - Nauka i istraživanje, koji je dio Reformske agende u okviru EU Instrumenta za rast i reforme. Uspostavljanje snažne metodologije Strategije pametne specijalizacije, jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje učešća Crne Gore u Okvirnom programu Evropske unije za istraživanje i inovacije (Horizon Europe) i priprema za korišćenje strukturnih fondova EU predstavljaju ključne elemente Pregovaračkog poglavlja 25, a učešće na skupu i predstavljanje rezultata Crne Gore direktno podupire ispunjenje ovih obaveza.

Pored učešća na konferenciji, ministarka će održati i niz bilateralnih sastanaka sa visokim evropskim zvaničnicima nadležnim za istraživanje, inovacije, proširenje i razvoj vještina. Ovi sastanci predstavljaju važan mehanizam za dalje unapređenje partnerstava i obezbjeđivanje tehničke i političke podrške za sprovođenje obaveza u okviru pregovaračkih poglavlja 25 i 26 koja su u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, posebno kroz teme povezane sa razvojem ljudskog kapitala, digitalnih kompetencija i povezivanjem obrazovnog sistema sa prioritetima Strategije pametne specijalizacije.

Učešće na ovom događaju omogućava Crnoj Gori da: predstavi rezultate prve Strategije pametne specijalizacije i planirane reformske korake za novu Strategiju, kao i da se pozicionira se kao jedan od najaktivnijih aktera u regionu u oblasti inovacija, osnaži politički dijalog sa Evropskom komisijom u oblastima pregovaračkih poglavlja 25 i 26, unaprijedi institucionalnu saradnju i pristup budućim EU programima, potvrdi stratešku opredijeljenost vlade ka ekonomiji zasnovanoj na znanju i principima pametne specijalizacije.

III Razlozi za učešće

U sklopu programa događaja, predviđeno je učešće ministarke Jakšić Stojanović na okruglom stolu posvećenom ključnim postignućima i iskustvima kada je riječ o sprovođenju pametne specijalizacije na Zapadnom Balkanu. Ministarka prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore, Andjela Jakšić Stojanović, fokusiraće svoje izlaganje na konkretne rezultate koje je pametna specijalizacija donijela Crnoj Gori i na način na koji ta iskustva direktno oblikuju novi ciklus Strategije pametne

specijalizacije. Tom prilikom, akcenat će biti stavljen na činjenicu da je Crna Gora bila prva ekonomija na Zapadnom Balkanu koja je usvojila Strategiju pametne specijalizacije 2019. godine, kao i to da je ta odluka pokrenula širok reformski proces koji je već generisao više od 160 miliona eura investicija u istraživanje, inovacije i ključnu inovacionu infrastrukturu Naučno-tehnološki park u Podgorici i Tehnopolisa u Nikšiću, kao i implementacionu agenciju Fond za inovacije.

Biće predstavljeno kako su model upravljanja strategijom i proces preduzetničkog otkrivanja značajno ojačali saradnju između nauke i biznisa, donijeli mjerljive rezultate i stvorili čvrst institucionalni okvir za podsticanje inovacija u narednom strateškom ciklusu. Takođe, predložiće se kako se, na osnovu stečenih iskustava, Crna Gora priprema za period 2026–2031, sa mnogo snažnijom integracijom zelene i digitalne tranzicije u svim prioritetnim oblastima, usklađeno sa Reformskom agendom i usmjereno na jačanje konkurentnosti. Ministarka će istaći da je Strategija pametne specijalizacije postala krovni strateški dokument Crne Gore, okvir koji donosi opipljive rezultate, odgovara na izazove kroz kreiranje politika zasnovanih na dokazima i učvršćuje opredijeljenost zemlje ka izgradnji evropske budućnosti zasnovane na znanju i inovacijama.

Posjeta ministarke Jakšić Stojanović Briselu ima ključni strateški značaj za sprovođenje obaveza iz pregovaračkog procesa u okviru pregovaračkih poglavlja 25 i 26, kao i za uspješan završetak pripreme nove Strategije pametne specijalizacije 2026–2031. Bilateralni sastanci koji su planirani pružaju priliku da se obezbijedi direktna podrška Evropske komisije, intenzivira tehnička saradnja i dodatno ubrza pristup evropskim programima i instrumentima namijenjenim istraživanju, inovacijama i razvoju vještina.

Pored učešća na događaju Zajedničkog istraživačkog centra planirani su sljedeći sastanci sa predstavnicima Evropske komisije, detaljno pojašnjeni u nastavku.

- Sastanak sa komesarkom za istraživanje, inovacije i startapove, Ekaterinom Zaharievom u ponedjeljak, 1. decembra je prilika da Crna Gora potvrdi svoju posvećenost reformama u oblasti istraživanja i inovacija, te da dobije dodatnu podršku za jačanje institucionalnih kapaciteta i pristup programima poput Horizont Europe i Evropski savjet za inovacije. Poseban fokus biće na usklađivanju nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031 sa evropskim prioritetima, integraciji digitalne i zelene tranzicije i unapređenju pozicije Crne Gore u evropskim inovacionim mrežama. Sastanak direktno doprinosi realizaciji Pregovaračkog poglavlja 25 – Nauka i istraživanje, posebno u segmentu međunarodne saradnje i pristupa naprednim EU instrumentima. Na sastanku će biti diskutovani zaključci, budući projekti u oblasti inovacija i prioriteti strategije pametne specijalizacije, koji su najavljeni u okviru Investicione konferencije koja je organizovana od strane Evropske komisije i Agencije za investicije Crne Gore 14-15. oktobra na Luštica.
- Sastanak sa generalnim direktorom Zajedničkog istraživačkog centra, Bernardom Magenhanom, 2. decembra. Zajednički istraživački centar je ključni partner Crne Gore u procesu pripreme nove Strategije pametne specijalizacije. Sastanak će omogućiti definisanje daljeg seta aktivnosti i ekspertske podrške Centra u oblastima analize, procesa preduzetničkog

otkrivanja, izrade indikatora i metodoloških smjernica. Razgovaraće se i o produbljivanju saradnje u oblastima naučnih dokaza za kreiranje politika, što je srž Pregovaračkog poglavlja 25. Ovaj sastanak je presudan za validaciju metodologije i dinamike izrade nove Strategije pametne specijalizacije.

- Sastanak sa sa Valentinom Superti, direktoricom za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu za proširenje Evropske komisije (DG ENEST), u ponedjeljak, 1. decembra. Generalni direktorat za proširenje Evropske komisije je nadležan za praćenje sprovođenja Reformske agende, uključujući Pregovaračkog poglavlja 25 i Pregovaračkog poglavlja 26 – Obrazovanje i nauka. Sastanak je važna prilika da se predstave dosadašnji rezultati Crne Gore, razjasne očekivanja u pogledu indikatora i rokova i dobije jasna signalizacija podrške Evropske komisije za nastavak dinamične realizacije reformi. Poseban naglasak biće na umrežavanju inovacionog ekosistema, jačanju konkurentnosti i pripremi za korišćenje novih EU finansijskih instrumenata
- Sastanak sa izvršnom potpredsjednicom Evropske komisije za socijalna prava i vještine, kvalitet poslova i pripremljenost, Roksanom Minzatu, u utorak, 2. decembra. Ovaj sastanak je ključan za povezivanje politike inovacija sa politikama razvoja vještina i obrazovanja, što direktno odgovara obavezama iz Pregovaračkog poglavlja 26. Prioritet će biti podizanje kvaliteta ljudskog kapitala, unapređenje sistema vještina vezanih za digitalnu i zelenu tranziciju, te jačanje uloge obrazovanja u implementaciji S3. Biće predstavljena i potreba za snažnijim programima podrške za razvoj STEM kompetencija i inovativnog obrazovanja, kao i jačanja povezanosti tržišta rada, obrazovnog sistema i inovacionog sektora.

Sastanci će doprinjeti da se obezbijedi dodatna podrška Evropske komisije za novu Strategiju pametne specijalizacije 2016-2031, ubrza ispunjenje obaveza iz Pregovaračkog poglavlja 25 i Pregovaračkog poglavlja 26 i obezbijedi snažniji pristup evropskim programima i ekspertizi potrebnoj za dalji razvoj inovacionog i obrazovnog sistema.

IV Sastav delegacije

Delegaciju Crne Gore čine:

1. Prof. dr Anđela Jakšić - Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija;
2. mr Tatjana Čalasan, državna sekretarka
3. mr Ivana Janković Mijanović, v.d. generalne direktorice Direktorata za inovacije i pametnu specijalizaciju.

V Troškovi puta i boravka

Sredstva za troškove puta i smještaja za crnogorsku delegaciju će obezbijediti Evropska komisija, dok će troškove dnevnica za sve članove delegacije obezbijediti Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija.